

Exam. Code : 103203

Subject Code : 1106

B.A./B.Sc. 3rd Semester

HISTORY (History of India (AD 1707-1947))

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :— The question paper consists of four Sections (A-D). There shall be two questions in each of the four Sections. Candidates are required to attempt **five** questions, selecting at least **one** question from each Section. The **fifth** question may be attempted from any of the Sections. Each question carries **20** marks.

SECTION-A

- I. Discuss the significance of the Battle of Plassey in the history of British rule in India.
- II. Discuss the causes of the Revolt of 1857. How far is it correct to call it as the First War of Independence ?

SECTION-B

- III. What do you understand by Commercialisation of Agriculture ? Discuss its causes and results.
- IV. Discuss the main principles and achievements of Arya Samaj in the religious and social fields.

SECTION-C

- V. Analyse the programme and methods of Revolutionary Terrorists. How did it influence the national movement ?
- VI. Critically evaluate the circumstances that led Mahatma Gandhi to launch Non-Cooperation Movement. Discuss its significance in the history of Freedom Movement in India.

SECTION-D

- VII. Critically examine the system of Dyarchy set up under the Government of India Act 1919. Why did it fail ?
- VIII. Give an account of the factors that led to the growth of Communal Politics in India.

(Punjabi Version)

ਨੋਟ:- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਭਾਗ (ੳ-ਸ) ਹਨ। ਚਾਰ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਰ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੁਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 20 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ-ੳ

- I. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਪਲਾਸੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- II. 1857 ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਕਹਿਣਾ ਕਿੰਨਾ ਸਹੀ ਹੈ ?

ਭਾਗ-ਅ

- III. ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ? ਇਸਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- IV. ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ੲ

- V. ਇਨਕਲਾਬੀ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਤੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ। ਇਸ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ?
- VI. ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਅਸਹਿਯੋਗ ਅੰਦੋਲਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਉਹਨਾਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਕਰੋ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ਸ

- VII. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਪਿਨਿਯਮ 1919 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਯਾਰਚੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰੋ। ਇਹ ਅਸਫਲ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ ?
- VIII. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਦਿਉ।

(Hindi Version)

ਨੋਟ :- ਪ੍ਰश्नपत्र में चार भाग (क-घ) हैं। दिए गए चार भागों में प्रत्येक में दो-दो प्रश्न हैं। विद्यार्थी प्रत्येक भाग में से कम से कम एक प्रश्न का चयन करते हुए, पांच प्रश्न करें। पांचवां प्रश्न किसी भी भाग में से किया जा सकता है। प्रत्येक प्रश्न के 20 अंक हैं।

भाग—क

- I. भारत में ब्रिटिश शासन के इतिहास में प्लासी की लड़ाई के महत्व की चर्चा करें।
- II. 1857 के विद्रोह के कारणों की चर्चा करें। इसे स्वतंत्रता का प्रथम युद्ध कहना कितना सही है ?

भाग—ख

- III. कृषि के व्यावसायीकरण से आप क्या समझते हैं ? इसके कारणों और परिणामों की चर्चा करें।
- IV. धार्मिक और सामाजिक क्षेत्रों में आर्य समाज के मुख्य सिद्धांतों और उपलब्धियों की चर्चा करें।

भाग—ग

- V. क्रांतिकारी आतंकवादियों के कार्यक्रम और तरीकों का विश्लेषण करें। इसने राष्ट्रीय आंदोलन को इसने कैसे प्रभावित किया ?
- VI. जिस कारण महात्मा गांधी ने असहयोग आंदोलन शुरू किया उन परिस्थितियों का मूल्यांकन आलोचनात्मक रूप में करें। भारत में स्वतंत्रता आंदोलन के इतिहास में इसके महत्व की चर्चा करें।

भाग—घ

- VII. भारत सरकार अधिनियम 1919 के तहत निर्धारित डायर्ची की प्रणाली का आलोचनात्मक रूप से परीक्षण करें। यह विफल क्यों हुआ ?
- VIII. भारत में सांप्रदायिक राजनीति के विकास का कारण बनने वाले कारकों का लेखा-जोखा बताएं।